
Naturlegemidler ved benign prostatahyperplasi

AKTUELT

VINJAR FØNNEBØ

Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø

Flere fytoterapeutiske midler er nå i bruk i behandlingen av benign prostatahyperplasi. Under årets vårmøte i Norsk urologisk forening i Tromsø ble temaet presentert for flere titalls deltakere som fikk anledning til å komme med erfaringer og synspunkter.

Det var urologer til stede i forsamlingen som sa at de anbefalte naturlegemiddel som førstehåndspreparat ved benign prostatahyperplasi. De aller fleste som deltok i den åpne diskusjonen sa imidlertid at de hadde for lite kunnskap om fytoterapi til å kunne gi sine pasienter noen spesifikk anbefaling.

Hva er naturlegemidler?

Jan Bruhn, farmakolog ved Uppsala Universitet, innledet med en gjennomgang av hva et naturlegemiddel er. Den offisielle norske definisjon er: «Et legemiddel til egenbehandling, i pakning tiltenkt den enkelte forbruker. Som virksomt stoff inngår oftest bestanddeler fra planteriket, sjeldnere fra dyreriket, i visse tilfeller også mikroorganismer, salter og mineraler i sin opprinnelige form og/eller i bearbeidet form. Plantematerialet kan inkludere safter, gummi, fete oljer, eteriske oljer, ekstrakter og tinkturer.»

Det er identiske tekniske kvalitetskrav til fremstilling av et naturlegemiddel som til et vanlig legemiddel. Statens legemiddelkontroll har utarbeidet retningslinjer som omhandler godkjenning av velkjente og velprøvde naturlegemidler. Naturlegemidler kan godkjennes dersom de inneholder reseptfrie stoffer og droger som er ment å tas gjennom munnen, påføres hud eller til lokal bruk på slimhinner. Midlene må være beregnet til egenbehandling og ha dokumentasjon fra tradisjonell bruk i Europa eller Nord-Amerika. Som naturlegemiddel kan ikke godkjennes preparater som er tilsatt vitaminer og mineraler eller som inneholder droger tilsatt kjemisk definerte, virksomme stoffer eller blandinger av disse, inkludert isolerte kjemisk definerte

bestanddeler fra planter eller dyr. Preparater kan heller ikke godkjennes dersom de inneholder bioteknologisk fremstilte virksomme bestanddeler eller reseptpliktige eller giftige substanser. Preparater til injeksjon eller legemiddelformene øredråper, øyedråper og øyesalver er utelukket.

Jan Bruhn sa at en stor fordel med godkjente naturlegemidler var at det er satt strenge krav til den farmasøytiske dokumentasjon. Denne omfatter kjemiske, mikrobiologiske og produksjonstekniske data, og skal sikre en tilfredsstillende kvalitet.

Naturlegemidler brukes gjerne ved selvbegrensede sykdommer og tilstander hvor det ofte er flere tiltak enn legemidler som kan bidra til reduksjon av sykdomstid og symptomalvor. Det understreket Vinjar Fønnebø ved Universitetet i Tromsø. Dette området av medisinsk behandling ligger ofte i fronten for behandlingsindustriens kolonialisering av folks hverdagsproblemer. Temaet er kontroversielt, og det er en fare for at naturlegemidlene etter hvert vil innta samme plass som farmasøytiske spesialpreparater i et forsøk på å monopolisere behandlingsalternativene. Han sa at det er behov for å forstå sykdomspanoramaet bedre slik at legemidler, enten farmasøytiske eller «naturlige», blir en integrert del av en helhetlig, rasjonell tilnærming til sykebehandling.

Forskning på virkning

Professor Fouad Habib fra Prostate Research Group ved universitetet i Edinburgh, Skottland gav en gjennomgang av den antatte virkningsmekanismen for fytoterapeutiske preparater ved prostatasykdommer. Han presenterte data som viser at disse naturlegemidlene hadde både antiandrogene, antiproliferative og antiinflammatoriske effekter. En fordel med disse naturlegemidlene var at de trolig ikke påvirker PSA-nivået, slik at de ikke maskerer denne indikatoren på kreftutvikling. Dvergpalme virker trolig spesifikt på prostatacellene ved å inhibere aktiviteten til 5-reduktase isoenzymer bundet i kjernemembranen og gir dermed en skade på denne membranen.

Dosent Reinhard Stege fra Täby Sjukhus i Stockholm gav en oversikt over den kliniske forskningen som hittil er gjort på området. Han henviste til tre randomiserte, placebokontrollerte dobbeltblinde studier på naturlegemidler. Alle viste en signifikant effekt av de undersøkte preparater når det gjelder behandling av benign prostatahyperplasi. Alle studiene viste at lette bivirkninger oppstod hos opptil 3 % av pasientene.

Ingen av de fytoterapeutiske midlene som brukes ved behandling av benign prostatahyperplasi, er registrert som godkjent naturlegemiddel av Statens legemiddelkontroll. Firmaet Cederroth er i en prosess hvor de ønsker å få godkjent midlet Curbicin®, et kosttilskudd som inneholder ekstrakter fra gresskarkjerner og dvergpalme.

Publisert: 30. juni 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. juli 2026.